

KOMISJA EUROPEJSKA
DYREKCJA GENERALNA DS. SPRAWIEDLIWOŚCI I KONSUMENTÓW

p.o. Dyrektor Generalny

Bruksela,
JUST/A1/MG/im/D/(2020)2006184
Ares(2019)7657621.

Sz.P. Stanisław Zalewski, prezes
Polskiego Związku Byłych
Więźniów Politycznych
Hitlerowskich Więzień i Obozów
Koncentracyjnych,
Sz.P. Lech Obara, prezes
Stowarzyszenia Patria Nostra

Pocztą elektroniczną:
info@patrianostra.org.pl

Szanowni Państwo!

Zwracam się do Państwa w związku z petycją przesłaną do wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej Věry Jourové dnia 12 grudnia 2019 r. dotyczącą nieuznawania i nieegzekwowania orzeczenia wyroku polskiego sądu na terenie Niemiec oraz kroków, do podjęcia których Państwo wzywają wiceprzewodniczącą. Wiceprzewodnicząca Věra Jourová zwróciła się do mnie z prośbą o udzielenie Państwu odpowiedzi w jej imieniu. Przepraszam za opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi.

Przede wszystkim pragnę zapewnić Państwa, że Komisja przykłada wielką wagę do pamięci o II wojnie światowej i jej ofiarach, a w szczególności ofiarach i osobach ocalałych z niemieckich nazistowskich obozów koncentracyjnych i obozów zagłady. Przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel, oraz wiceprzewodniczący Komisji Věra Jourová i Margaritis Schinas reprezentowali Unię Europejską podczas niedawnej uroczystości upamiętniającej 75. rocznicę wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, gdzie w imieniu Unii Europejskiej złożyli hołd ofiarom i osobom ocalałym. Co roku w dniu 23 sierpnia, w rocznicę podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow, Komisja składa hołd pamięci ofiar wszystkich reżimów totalitarnych i autorytarnych. Zgodnie z oświadczeniem wiceprzewodniczącego Frans Timmermansa i komisarz Věry Jourové wydanym w dniu 23 sierpnia 2019 r. „musimy podtrzymywać te wspomnienia, by inspirować nowe pokolenia i wskazywać im właściwy kierunek, tak by stały na straży praw podstawowych, praworządności i demokracji. To właśnie czyni nas ludźmi, którymi jesteśmy. Zdecydowanie sprzeciwiamy się wszystkim

reżimom totalitarnym i autorytarnym. Wolna Europa nie jest darem, lecz wyborem, którego dokonujemy każdego dnia.”¹.

W swojej petycji skarżą się Państwo na odmowę wykonania w Niemczech wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 grudnia 2016 r. wydanego w sprawie Karola Tendery przeciwko ZDF, w którym sąd ten orzekł, że niemiecka stacja telewizyjna naruszyła prawa osobiste Karola Tendery, byłego więźnia obozu koncentracyjnego Auschwitz, publikując na swojej stronie internetowej nieprawdziwe i wprowadzające w błąd sformułowanie „polskie obozy zagłady” w odniesieniu do obozów Auschwitz i Majdanek. Sąd Apelacyjny w Krakowie nakazał stacji ZDF opublikowanie przeprosin skierowanych do Karola Tendery na stronie głównej jej portalu internetowego. Jednakże Federalny Trybunał Sprawiedliwości w Karlsruhe w wyroku z dnia 19 lipca 2018 r. orzekł w oparciu o klauzulę porządku publicznego i konstytucyjną wolność prasy, że należy odmówić wykonania wyroku polskiego sądu w Niemczech.

Państwa zdaniem nieuznanie i odmowa wykonania tego wyroku w Niemczech stanowi naruszenie prawa europejskiego, a mianowicie obowiązku wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń między państwami członkowskimi, który jest obecnie określony w art. 39 wersji przekształconej rozporządzenia Bruksela I². Wzywają Państwo wiceprzewodniczącą Jourovą do podjęcia działań przeciwko Niemcom w związku z tym, co Państwa zdaniem stanowi naruszenie praworządności.

Jak wskazała Komisja w odpowiedzi na pytania poselskie w tej sprawie³, wersja przekształcona rozporządzenia Bruksela I stanowi, że uznanie i wykonanie orzeczenia można odmówić, jeżeli jego uznanie i wykonanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego. (art. 45 ust. 1 lit. a) rozporządzenia, wcześniej art. 34 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 44/2001⁴, mający zastosowanie w sprawie Karola Tendery). W związku z tym klauzula porządku publicznego może być traktowana jako wyjątek od ogólnej zasady, określonej obecnie w art. 39 wersji przekształconej rozporządzenia Bruksela I. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołać się do klauzuli porządku publicznego można wyłącznie w przypadku, gdy uznanie lub wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim naruszałoby w sposób niedopuszczalny porządek prawny państwa wezwanego, ponieważ naruszałoby jedną z zasad podstawowych⁵. Wydaje się, że niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości

¹ Oświadczenie pierwszego wiceprzewodniczącego Fransa Timmermansa i komisarz Věry Jouroviej z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Wszystkich Reżimów Totalitarnych i Autorytarnych, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/STATEMENT_19_5411

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 1).

³ Odpowiedzi na pytania pisemne nr E-0998/2019, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2019-000998-ASW_PL.html oraz E-1314/2019, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2019-001314-ASW_PL.html.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1).

⁵ Zob. np. sprawa C-302/13 flyLAL-Lithuanian Airlines, dostępna pod adresem: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=158845&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=668298>, oraz cytowane tam orzecznictwo.

zastosował w przedmiotowej sprawie rozporządzenie (WE) nr 44/2001 oraz klauzulę porządku publicznego określoną w jego art. 34 ust. 1.

Komisja Europejska nie ma uprawnień do określania granic, w jakich sądy państw członkowskich mogą odwoływać się do pojęcia porządku publicznego w celu odmowy uznania orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego. Odpowiedzialność ta spoczywa wyłącznie na Trybunale Sprawiedliwości UE, w szczególności na podstawie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wnoszonych przez sądy krajowe.

Komisja Europejska jest związana przepisami prawnymi określającymi dopuszczalny zakres jej działalności. W związku z tym może interweniować jedynie w kwestiach wchodzących w zakres jej kompetencji. Dokonanie przeglądu orzeczenia sądu lub zapewnienie wykonania wyroku w państwie członkowskim, o które również występują Państwo w swoim piśmie, wykracza poza zakres tych kompetencji.

W związku z tym jestem zmuszona Państwa poinformować, że Komisja Europejska nie jest w stanie podjąć żadnych działań w odniesieniu do indywidualnej sprawy będącej przedmiotem Państwa petycji.

Pragnę zwrócić Państwa uwagę na niedawny wniosek do Trybunału Sprawiedliwości UE o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (sprawa C-800/19). Sprawa ta również dotyczy użycia wprowadzającego w błąd i historycznie nieprawdziwego sformułowania „polski obóz zagłady”, tym razem w artykule opublikowanym w wydaniu internetowym niemieckiej gazety regionalnej. W tej sprawie sąd polski ma wątpliwości co do właściwości sądów polskich i zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości o wykładnię art. 7 ust. 2 przekształconej wersji rozporządzenia Bruksela I. Tekst tego wniosku można znaleźć pod następującym adresem:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:62019CN0800&from=EN>

Mimo że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w wyżej wymienionej sprawie nie dotyczy konkretnie art. 45 ust. 1 lit. a), orzeczenie Trybunału może mieć istotne znaczenie dla wyjaśnienia stosowania rozporządzenia w sprawach podobnych do sprawy Karola Tendery.

Ponadto pragnę Państwa poinformować, że zgodnie z art. 79 przekształconej wersji rozporządzenia Bruksela I Komisja przeprowadzi w 2022 r. ocenę funkcjonowania rozporządzenia i złoży sprawozdanie w tej sprawie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Zamierzamy włączyć do tej oceny kwestię funkcjonowania klauzuli porządku publicznego.

Z poważaniem

Salla SAASTAMOINEN